

Editorial: O změnách a stabilitě, o tradici a inovaci

Letošní březnová konference České pedagogické společnosti se opravdu vydařila. Její hostitelce, Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, se podařilo vytvořit prostor pro prezentace názorů a postojů, výsledků uvažování a bádání a také pro diskusi o pedagogických otázkách s tématem konference více či méně souvisejících. Organizátorům konference patří veliký společný dík.

Součástí letošní konference byl Sjezd Společnosti, který byl v několika ohledech přelomový. Především značil začátek funkčního období Hlavního výboru (HV) Společnosti v novém složení; funkčního období, které má podle nově schválených stanov Společnosti trvat až do začátku roku 2021. Pro nové funkční období se na pozici předsedy Společnosti rozhodl znovu nekandidovat dosavadní předseda, pan doc. Tomáš Čech. Rád bych mu i touto cestou poděkoval za práci, kterou pro Společnost v uplynulých osmi letech odvedl. Ještě větší poděkování a vděčnost za moře odvedené práce patří paní dr. Martě Rybičkové, která se rozhodla po téměř pětadvaceti letech nepokračovat ve funkci tajemnice Společnosti. Oba kolegové představovali v posledních letech pilíře stability (Hlavního výboru) Společnosti, a i když budou oba i nadále členy Hlavního výboru, jejich odchod z vedení Společnosti představuje citelné rozčerení jindy klidných vod ČPdS. Důsledkem tohoto rozčerení bude větší zexplicitnění a nové rozdělení jednotlivých agend – které se automatizací staly téměř neviditelnými – mezi předsedu (dr. Petr Najvar), místopředsedy (dr. Jana Kohnová, doc. Tomáš Čech), tajemníka (Mgr. Oto Dymokurský) a některé „pověřené členy“ Hlavního výboru Společnosti.

Po těchto podstatných personálních proměnách hledá Hlavní výbor v prvních měsících nového funkčního období vhodný poměr tradice a inovací, který by promítl do práce v nadcházejícím čtyřletém období. Ve všech ohledech je na co dobrého navazovat. Členská základna dnes čítá více než 250 členů organizovaných v devíti regionálních pobočkách, jež pro své členy pořádají periodické i příležitostné přednášky a diskusní setkání. Společnost pořádá každoroční konference, které vytvářejí příležitosti pro vzájemné informování o pedagogických, výukových i výzkumných aktivitách a sdílení profesních zkušeností a z těchto konferencí vydává každoročně sborník. Za rodinné stříbro Společnosti lze bezesporu považovat časopis *Pedagogická orientace*, který se během jedné dekády vyvinul ze zpravodaje Společnosti v etablovaný vědecký pedagogický časopis s širokou čtenářskou základnou a s renomé žurnálu dbajícího v první řadě na kvalitu publikovaných textů a na náročnost, kultivovanost a transparentnost redakčních a recenzních procedur.

Je však také třeba rozumět proměňujícímu se kontextu, ve kterém se Česká pedagogická společnost rozvíjí. *Panta rhei* se týká vzdělávací politiky, mediálního prostoru, světa školy i univerzity, rodiny i společnosti, a proto se musí týkat i Společnosti. Zde je ovšem namístě rozlišovat mezi proměnami, kterým je nezbytné se přizpůsobit, a těmi, kterým je smysluplné vzdorovat. Na jednu stranu je podle mého soudu žádoucí, aby aktivity členů Společnosti a diskuse vedené na jejích akcích více reflektovaly témata, jež aktuálně „hýbou“ prostorem, o který Společnosti přísluší (spolu)pečovat. Za příklad může sloužit balík témat otevřený na zářijovém setkání v Betlémské kapli,

na němž široké spektrum reprezentantů profesních a zájmových skupin z prostředí základního, středního a vysokého školství diskutovalo o nejpálčivějších problémech financování regionálního i vysokého školství.

Na druhou stranu jsem přesvědčen o tom, že by bylo chybou bezhlavě podléhat externímu tlaku étosu akontability a přizpůsobovat publikační koncepci Společnosti (a vlastní publikační strategie jejích členů) nejrůznějším změnám státní metodiky hodnocení kvality výsledků vědecké práce; to by jen dále deformovalo publikační a vůbec vědecké prostředí v našich oborech.

To samozřejmě neznamená, že by Společnost neměla hledat cesty, jak po náležité reflexi a diskusi (re)koncipovat publikační platformy, jež (nejen) svým členům nabízí. Například pokud jde o sborníky z výročních konferencí Společnosti, v posledním kole těchto diskusí mezi členy HV ČPdS (v uplynulém funkčním období) převládl názor, že ČPdS prozatím nemá usilovat o „uznání“ sborníků skrze mechanismy WOS, které by obnášelo mimo jiné posílení empirickovýzkumného zaměření konferenčních příspěvků, systematizaci recenzních procesů, anglicizaci a pravděpodobně po čase i nebezpečí tolerování některých praktik (semi)predátorské kultury akademického publikování. Namísto toho podrží Společnost (navzdory „RIVovým instinktům“ svých členů) sborníkovou řadu jako sumář široké škály aktivit členů společnosti, v němž jsou otištěny nanejvýš „pracovní verze“ (tzv. *working papers*) či zárodky budoucích časopiseckých studií, k nimž se v sekcích konferencí vedou kritické diskuse. Budoucnost ukáže, zda bude toto rozhodnutí interpretováno jako vítězství zdravého rozumu a profesní integrity, nebo zda bude vnímáno jako projev jisté formy ekonomického masochismu.

Věřím, že v novém funkčním období (2017–2021) budou podobné diskuse pokračovat v neztenčené míře, a to nejen na setkáních Hlavního výboru, ale i uvnitř jednotlivých poboček, kde je třeba hledat těžiště fungování Společnosti. Všem členům vedení poboček i hlavního výboru patří poděkování za jejich aktivitu i v době, která spolkové činnosti nepřeje a kdy angažovanost příslušníků profesí blízkých vzdělávání jako by klesala s tím, jak se ve vzdělávacím prostoru zvyšují profesní nároky na všechny jeho aktéry, z jejichž řad se členové ČPdS rekrutují.

Za zvláštní úkol pro Hlavní výbor v nadcházejícím funkčním období považuji posílení viditelnosti Společnosti ve dvou rovinách. Jednak jde o viditelnost uvnitř členské základny; musíme hledat nové cesty, jak pěstovat odbornou diskusi o aktuálních i tradičních tématech pedagogiky a vzdělávání (pokládat relevantní otázky a nacházet uspokojivé odpovědi) a jak do této diskuse přizvat široký okruh zájemců, včetně nových potenciálních členů Společnosti. Jednak jde ale i o viditelnost „vnější“ a o lepší využití bohatého expertního potenciálu členů Společnosti v širším (mediálním či školskopolitickém) prostoru a diskursu.

Za Hlavní výbor Společnosti Vám přeji úspěšný začátek nového akademického a školního roku 2017/2018 a těším se na formální i méně formální setkávání nad pedagogickými tématy.

Petr Najvar
předseda ČPdS